

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО:
протокол засідання кафедри
«28» серпня 2023 року № 1

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКПШ 1.2.7 «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ»

**Освітньо-професійна
програма**

Публічне управління та адміністрування

Спеціальність

**281 Публічне управління та
адміністрування**

Факультет

Навчально-науковий інститут управління

2023 – 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Державне управління та місцеве самоврядування» для здобувачів вищої освіти ОП «Публічне управління та адміністрування» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» (галузь знань – 28 «Публічне управління та адміністрування»).

Розробник:

Тарасенко Денис Леонідович, професор кафедри публічного управління та адміністрування ННПУ МДУ,
доктор економічних наук, професор

© Тарасенко Д.Л., 2023

© Маріупольський державний університет, 2023

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 8	Галузь знань <u>28 Публічне управління та адміністрування</u>	Обов'язкова з циклу дисциплін професійної підготовки	
Семестрових модулів – 2	ОП «Публічне управління та адміністрування» <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2	2
Індивідуальне науково- Дослідне завдання: реферат, презентація		Семестр	
Загальна кількість годин: – 240		3,4	3,4
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський) рівень</u> Ступінь вищої освіти: <u>Бакалавр</u>	50	18
		Практичні, семінарські	
		46	14
		Самостійна робота	
		80	144
		Індивідуальні завдання:	
	64	64	
	Вид контролю: екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – **96/144 (67 %)**;

для заочної форми здобуття вищої освіти – 32/208 (15 %)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти сучасного мислення та спеціальних знань у галузі управління на національному та регіональному рівнях; набуття умінь та формування компетенції, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень органів державної влади і місцевого самоврядування.

Завдання навчальної дисципліни: необхідність опанування здобувачем вищої освіти відповідної сукупності знань, вмінь та навичок, які повинні сприяти загальній професійній підготовці майбутніх спеціалістів і забезпечити належне виконання ними покладених завдань у сфері державного управління.

Змістові модулі:

1. Теоретико-методологічні засади державного та місцевого самоврядування.
2. Конституційні засади побудови структур державного управління в Україні.
3. Менеджмент органу державної влади.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі – обов'язкова компонента з циклу дисциплін професійної підготовки, обсягом - 240 годин / 8 кредитів ECTS. Належить до числа новітніх навчальних курсів і передбачає міждисциплінарний і системний підхід до вивчення основних засад державного управління та місцевого самоврядування.

Передумови для вивчення дисципліни – оволодіння дисципліною тісно пов'язане з освоєнням понять і категорій, належних до сфер таких дисциплін, як: «Теорія та методологія публічного управління та адміністрування», «Основи сталого розвитку суспільства», «Конституційно-правові засади публічного управління та адміністрування».

Компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	КЗ1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. КЗ2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. КЗ4. Здатність бути критичним і самокритичним. КЗ5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. КЗ6. Здатність працювати в команді. КЗ7. Здатність планувати та управляти часом. КЗ8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. КЗ9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. КЗ11. Здатність спілкуватися іноземною мовою. КЗ12. Навички міжособистісної взаємодії. КЗ13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	КФ1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів. КФ2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів. КФ3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки. КФ4. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.

	<p>КФ5. Здатність використовувати систему електронного документообігу.</p> <p>КФ7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.</p> <p>КФ8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.</p> <p>КФ9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.</p> <p>КФ10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.</p> <p>КФ11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.</p> <p>КФ12. Здатність застосовувати ефективні управлінські інструменти публічного управління та адміністрування в органах державної та регіональної влади, місцевого самоврядування з урахуванням тенденцій сталого розвитку держави та Приазов'я зокрема.</p>
Результати навчання	<p>РН04. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.</p> <p>РН05. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.</p> <p>РН09. Знати основи електронного урядування.</p> <p>РН10. Уміти користуватися системою електронного документообігу.</p> <p>РН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.</p> <p>РН13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.</p> <p>РН14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.</p> <p>РН16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.</p> <p>РН17. Уміти застосовувати демократичні технології прийняття управлінських рішень, враховуючи інтереси й потреби громадян, суспільства та держави в умовах повоєнного відновлення України та Приазов'я зокрема.</p>

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

«ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ»

Тема 1. Сутність та принципи державного управління.

Поняття соціального управління та державного управління. Сутність понять «державне управління», «державна служба». Об'єкт та предмет державного управління. Теорія державного управління як самостійна галузь наукового знання. Необхідність проведення децентралізації влади в Україні. Основні напрями та хід децентралізації. Сутність принципів державного управління. Основні принципи державного управління. Класифікація принципів державного управління. Особливості застосування принципів державного управління.

Література:

1. Галушка В.Ю. Розвиток державного управління в незалежній Україні. Науковий журнал «Публічне управління і адміністрування в Україні». ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій». Випуск 21. 2021. С. 11-15.
2. Державне та регіональне управління: [підручник]. за заг.ред. Є.Г. Карташова. Київ. 2019. 223 с.

3. Державне управління : підручник : у 2 т. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. Київ-Дніпропетровськ : НАДУ. 2012. Т. 1. 564 с.

4. Кальниш Ю.Г. Особливості формування об'єктно-предметної сфери науки державного управління в Україні. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом. 2019. Вип. 3 (5). С. 132-151.

5. Тарасенко Д.Л., Нерсесов В. Р., Павловська Ю. В. Організаційні бар'єри на шляху впровадження інновацій у державних установах та приватному секторі. Концепція впровадження електронного уряду. Вісник Хмельницького національного університету. Серія: «Економічні науки». №3 (294). 2021. С. 209-214.

Тема 2. Загальна характеристика системи державного управління. Цілі, функції та організаційно-функціональна структура державного управління.

Сутність державної влади. Конституційна модель поділу державної влади. Державне управління і виконавча влада. Державна управління і місцеве самоврядування. Державне управління як система. Структурно-логічні схеми системи державного управління. Комунікації в системі державного управління. Суспільні процеси як об'єкти державного управління. Соціальний механізм державного управління в демократичному суспільстві. Визначення цілей державного управління. Функції державного управління: поняття і класифікація. Організаційно-функціональна структура державного управління і принципи її формування.

Література:

1. Tarasenko D.L., Tsyklauri O.B., Belei S.I., Riabenka M.O., Mazurkevych I.O. Strategic Planning for the Sustainable Development of Territories. International Journal of Economics & Business Administration (IJEBA) 8(Special 1). 2020. P. 259-272.

2. Державне управління : підручник : у 2 т. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. Київ-Дніпропетровськ : НАДУ. 2012. Т. 1. 564 с.

3. Державне та регіональне управління: [підручник]. За заг.ред. Є.Г. Карташова. Київ. 2019. 223 с.

4. Курко М. Н. Зміст державного управління (теоретико-правовий аспект). Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2015. № 1. С. 36-40.

5. Решетова Г.І., Верительник С. М., Тарасенко Д.Л. Розвиток механізмів інформаційного забезпечення політики сталого демократичного врядування. Друкований журнал & quot; Наукові перспективи & quot; Серія «Державне управління», 2023 С. 157-170.

Тема 3. Теоретичні засади розвитку місцевого самоврядування.

Сутність місцевого самоврядування. Завдання та функції місцевого самоврядування. Основні принципи місцевого самоврядування. Методи місцевого самоврядування. Джерела права місцевого самоврядування. Норми та інститути місцевого самоврядування в Україні. Місце місцевого самоврядування в правовій системі держави. Система та інститути місцевого самоврядування. Основні теоретичні концепції місцевого самоврядування. Правова основа місцевого самоврядування. Демографічна та територіальна основи місцевого самоврядування. Соціальні основи місцевого самоврядування.

Література:

1. Tarasenko D.L., Sukhova K.K. The Social Factor of Sustainable Territorial Development. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції. 7-8 травня 2019 р. Маріуполь (Україна) – Київ (Україна) – Бельсько-Бяла (Польща). – Маріуполь – Київ: ПП Халіков Р.Р., 2019. С. 156-158.

2. Лугиня М. В. Розвиток концепції ефективності в державному управлінні: теоретико-прикладний аспект. К., 2016. 254 с.

3. Тарасенко Д., Тарасенко О., Тищенко М. Індикатори сталої міської мобільності. Журнал

«Науковий погляд» : економіка та управління. Вип. №3 (73), 2021. С. 45-50.

4. Тарасенко Д.Л., Тарасенко О.Ю. Пріоритетні напрями розвитку соціальної політики в Україні на 2021-2023 роки. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції. 27-28 - травня 2021 р. Маріуполь (Україна). – Маріуполь-Київ: ПП Халіков Р.Р., 2021. – С. 138-141.

5. Утвенко В. В. Теорія та історія місцевого самоврядування. Навч. посіб. Київ. ДП «Вид. дім «Персонал». 2015. 234 с.

Тема 4. Правові основи здійснення населенням права місцевого самоврядування. Нормативно-правове забезпечення місцевого самоврядування.

Участь населення у формуванні органів місцевого самоврядування. Норми, в яких закріплені правові гарантії місцевого самоврядування. Форми прямої демократії. Право на проведення місцевих референдумів. Інститути локальної демократії в системі місцевого самоврядування в Україні. Сутність та види нормативно-правового забезпечення місцевого самоврядування. Основні конституційно-правові теорії місцевого самоврядування. Інститут місцевого самоврядування в Україні та джерела його нормативно-правового забезпечення. Підзаконне регулювання місцевого самоврядування. Конституційні основи місцевого самоврядування в Україні. Законодавчі основи місцевого самоврядування в Україні. Підзаконні нормативно-правові акти в галузі місцевого самоврядування.

Література:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посіб. для підгот. до іспиту. С. Г. Серьогіна, О. Ю. Лялюк, І. І. Бодрова та ін. Харків : Право. 2021. – 212 с.

2. Світлична А. В. Адміністративно-територіальна реформа: досвід Польщі та напрацювання в Україні. Аспекти публічного управління. 2015. № 9. С. 20-25.

3. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень. навч. посіб. Київ. 2017. 110 с.

4. Моргун В.В. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави. Харків. 2018. С. 66-68

5. Тарасенко Д.Л., Поважний О.С., Циклаурі О.Б. Удосконалення нормативно-правового механізму публічного управління сталим розвитком в Україні. Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Сер. «Державне управління». 2019. Том XX. Вип. 310. С. 50-57.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

«КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СТРУКТУР ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ»

Тема 5. Державно-управлінська діяльність та державно-управлінські рішення.

Сутнісні риси і форми державно-управлінської діяльності. Управлінський процес і технологія управління. Стиль державного управління. Ефективність державного управління. Визначення поняття державно-управлінських рішень. Розробка державно-управлінських рішень. Класифікація державно-управлінських рішень. Розгляд проблеми вдосконалення прийняття управлінських рішень у контексті розвитку процесу державного управління в Україні.

Література:

1. Державне та регіональне управління: [підручник]. За заг.ред. Є.Г. Карташова. Київ. 2019. 223 с.

2. Лугиня М. В. Розвиток концепції ефективності в державному управлінні: теоретико-прикладний аспект. К., 2016. 254 с.

3. Пікулик О.І., Власюк Н.І. Основні підходи до оцінювання ефективності діяльності органів державного управління. Вчені записки ТНУ Імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління. Київ. Том 34 (73) № 1 2023. С. 93-100.

4. Потеряйко С.П. Механізми прийняття державно-управлінських рішень у сфері державної безпеки. Вчені записки ТНУ Імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління. Київ. Том 32 (71) № 3 2021. С. 108-114.

5. Воробйова О. П. Сучасні управлінські моделі New Public Management і Good Governance та їх запровадження в Україні. Ефективність державного управління. 2015. Вип. 42. С. 230–234.

Тема 6. Контроль у сфері державного управління.

Сутність контролю в сфері державного управління. Загальна характеристика та принципи реалізації функції контролю. Класичний процес контролю. Види контролю. Принципи соціального управління, що стосуються функції контролю в сфері державного управління. Основні стандарти внутрішнього контролю. Детальні стандарти внутрішнього контролю. Основні шляхи забезпечення ефективного функціонування внутрішнього контролю. Розвиток системи контролю в сфері державного управління. Врахування особливостей контролю для різних державних структур. Система зовнішнього контролю в Україні.

Література:

1. Гринчук Ю. С., Шемігон О. І., Вихор М. В. Контроль як функція державного управління: економіко-правова сутність та механізм застосування. *Ефективна економіка*. 2019. № 4. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6978>

2. Державне та регіональне управління: [підручник]. За заг.ред. Є.Г. Карташова. Київ, 2019. 223 с.

3. Світлична А. В. Адміністративно-територіальна реформа: досвід Польщі та напрацювання в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 9. С. 20-25.

4. Терещенко М.М. Державний контроль: сутність, основні підходи та концепції. Вчені записки ТНУ Імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління. Київ. Том 30 (69) № 4. 2019. С. 117-121.

5. Утвенко В. В. «Теорія та історія державного управління» (для бакалаврів). – К.: МАУП, 2016. – 22 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

«МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ»

Тема 7. Матеріальна та фінансова основа місцевого самоврядування.

Роль комунальних підприємств, установ та організацій в соціально-економічному розвитку міста. Комунальна (муніципальна) власність та її складові. Сутність і роль муніципальних фінансів в економічному і соціальному розвитку міст. Функції муніципальних фінансів. Особливості формування доходів та видатків муніципальних бюджетів. Сутність міжбюджетних трансфертів. Види міжбюджетних трансфертів. Особливості управління фінансово-економічними ресурсами міст. Касове виконання муніципальних бюджетів.

Література:

1. Лугиня М. В. Розвиток концепції ефективності в державному управлінні: теоретико-прикладний аспект. К., 2016. 254 с.

2. Примуш М.В. Функції та форми діяльності органів місцевого самоврядування в Україні. Науковий журнал «Правовий часопис Донецького університету» № 1-2 (35-36). Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця. 2018 С. 133-144.

3. Тарасенко Д.Л. Особливості міської підтримки ОСББ в м. Маріуполь. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції. 7-8 травня 2019 р. Маріуполь (Україна) – Київ (Україна) – Бельсько-Бяла (Польща). – Маріуполь-Київ: ПП Халіков Р.Р., 2019. С. 153-155.

4. Тарасенко Д.Л. Стратегічний розвиток міста Маріуполя: виклики та перспективи. Проблеми та перспективи розвитку державного управління в умовах реформування: [колективна монографія] / Заг. ред. Чечель А.О., Хлобистов Є.В., Шлезак Міхал. Маріуполь-Бельсько-Бяла

(Польща): Вища школа економіки та гуманітаристики, 2020. С. 286-298.

5. Тарасенко Д.Л. Врегулювання місцевих податків як запорука сталого розвитку міст і громад. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції. 21-22-травня 2020 р. Маріуполь (Україна). – Маріуполь-Київ: ПП Халіков Р.Р., 2020. – С. 245-248..

Тема 8. Структура місцевого самоврядування в Україні.

Поняття системи органів місцевого самоврядування. Види органів місцевого самоврядування. Представницькі органи місцевого самоврядування. Виборні посадові особи місцевого самоврядування. Обласні та районні ради. Сільський, селищний та міський голова. Виконавчі органи місцевого самоврядування. Засади поєднання форм безпосередньої та представницької демократії у здійсненні місцевого самоврядування. Організаційно-функціональні та конституційно-правові засади місцевого самоврядування. Проблеми та особливості реалізації правових засад місцевого самоврядування. Сутність і зміст компетенції та повноваження місцевого самоврядування. Сутність відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Основні види відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Особливості відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Література:

1. Tarasenko D. Economic and Mathematical Modelling of Ecosystems` Territorial Sustainability. *XIV International Scientific Conference «Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment»*. 10–13 November 2020, Kyiv, Ukraine. 2020. (Scopus). <https://www.earthdoc.org/content/papers/10.3997/2214-4609.202056087>

2. Богів Я. С. Представницька демократія як форма реалізації народного суверенітету. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Юридичні науки. - 2019. Вип. 21. С. 244-253. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2019_21_37

3. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посіб. для підгот. до іспиту. С. Г. Серьогіна, О. Ю. Лялюк, І. І. Бодрова та ін. Харків : Право. 2021. – 212 с

4. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень. навч. посіб. Київ. 2017. 110 с.

5. Тарасенко Д.Л. Сухова К.К. Стратегічне управління розвитку міст: можливості та переваги. Стратегічний потенціал державного та територіального розвитку: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (наукове електронне видання), м. Маріуполь, 9 жовтня 2020 р. – Маріуполь, 2020. – С. 100-101.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р		л	п	інд	с.р
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ»										
Тема 1. Сутність та принципи державного управління.	24	6	6	6	6	24	2	2	6	14
Тема 2. Загальна характеристика системи державного управління. Цілі, функції та організаційно-функціональна структура державного управління.	24	6	6	6	6	24	2	2	6	14
Тема 3. Теоретичні засади розвитку місцевого самоврядування.	24	6	6	6	6	24	2	2	6	14
Тема 4. Правові основи здійснення населенням права місцевого самоврядування. Нормативно-правове забезпечення місцевого самоврядування.	24	6	6	6	6	24	2	2	6	14
ІНДЗ 1	-	-	-	24		-	-	-	24	-
Разом за змістовим модулем 1	96	24	24	24	24	96	8	8	24	56
Усього за I семестр	96	24	24	24	24	96	8	8	24	56
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. «КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СТРУКТУР ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ»										
Тема 5. Державно-управлінська діяльність та державно-управлінські рішення.	29	6	6	10	7	29	2	2	10	15
Тема 6. Контроль у сфері державного управління.	29	6	6	10	7	29	2	2	10	15
ІНДЗ 2	-	-	-	20	-	-	-	-	20	-
Разом за змістовим модулем 2	58	12	12	20	14	58	4	4	20	30
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. «МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ»										
Тема 7. Матеріальна та фінансова основа місцевого самоврядування.	26	6	4	10	6	27	2	1	10	14
Тема 8. Структура місцевого самоврядування в Україні.	30	8	6	10	6	29	4	1	10	14
ІНДЗ 3	-	-	-	20					20	
Разом за змістовим модулем 3	56	14	10	20	12	56	6	2	20	28
Підготовка до екзамену	30	-	-	-	30	30				30
Усього за II семестр	114	26	22	40	26	114	10	6	40	58
Разом ІНДЗ				64	64				64	64
Усього годин:	240	50	46	-	144	240	18	14	-	208

5. Перелік тем та зміст практичних (семінарських) занять (аудиторні заняття)

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
1.	<p>Тема 1. Сутність та принципи державного управління.</p> <p>Поняття соціального управління та державного управління. Сутність понять «державне управління», «державна служба». Об'єкт та предмет державного управління. Теорія державного управління як самостійна галузь наукового знання. Необхідність проведення децентралізації влади в Україні. Основні напрями та хід децентралізації. Сутність принципів державного управління. Основні принципи державного управління. Класифікація принципів державного управління. Особливості застосування принципів державного управління.</p> <p>Література:</p> <p>1. Галушка В.Ю. Розвиток державного управління в незалежній Україні. Науковий журнал «Публічне управління і адміністрування в Україні». ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій». Випуск 21. 2021. С. 11-15.</p> <p>2. Державне та регіональне управління: [підручник]. за заг.ред. Є.Г. Карташова. Київ. 2019. 223 с.</p> <p>3. Державне управління : підручник : у 2 т. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. Київ-Дніпропетровськ : НАДУ. 2012. Т. 1. 564 с.</p> <p>4. Кальниш Ю.Г. Особливості формування об'єктно-предметної сфери науки державного управління в Україні. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом. 2019. Вип. 3 (5). С. 132-151.</p> <p>5. Тарасенко Д.Л., Нерсесов В. Р., Павловська Ю. В. Організаційні бар'єри на шляху впровадження інновацій у державних установах та приватному секторі. Концепція впровадження електронного уряду. Вісник Хмельницького національного університету. Серія: «Економічні науки». №3 (294). 2021. С. 209-214.</p>	<p>Скориставшись інформаційним и джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</p> <p>Надати визначення поняття соціального управління та державного управління. Визначити сутність понять «державне управління», «державна служба». Проаналізувати об'єкт та предмет державного управління. Охарактеризувати теорію державного управління як самостійну галузь наукового знання. Визначити необхідність проведення децентралізації влади в Україні. Визначити</p>	6	2	РН04 РН05 РН09 РН10 РН12 РН13 РН14 РН16 РН17.

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
		основні напрями та хід децентралізації . Визначити сутність принципів державного управління. Проаналізувати основні принципи державного управління. Проаналізувати класифікацію принципів державного управління. Визначити особливості застосування принципів державного управління.			
2.	<p>Тема 2. Загальна характеристика системи державного управління. Цілі, функції та організаційно-функціональна структура державного управління.</p> <p>Сутність державної влади. Конституційна модель поділу державної влади. Державне управління і виконавча влада. Державне управління і місцеве самоврядування. Державне управління як система. Структурно-логічні схеми системи державного управління. Комунікації в системі державного управління. Суспільні процеси як об'єкти державного управління. Соціальний механізм державного управління в демократичному суспільстві. Визначення цілей державного управління. Функції державного управління: поняття і класифікація. Організаційно-функціональна структура державного управління і принципи її формування.</p> <p>Література:</p> <p>1. Tarasenko D.L., Tsyklauri O.B., Belei S.I., Riabenka M.O., Mazurkevych I.O. Strategic Planning for the Sustainable Development of Territories.</p>	Скориставшись інформаційним і джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне: Визначити сутність державної влади. Проаналізувати конституційну модель поділу державної влади.	6	2	РН04 РН05 РН09 РН10 РН12 РН13 РН14 РН16 РН17

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
	<p>International Journal of Economics & Business Administration (IJEBA). 8(Special 1). 2020. P. 259-272.</p> <p>2. Державне управління : підручник : у 2 т. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. Київ-Дніпропетровськ : НАДУ. 2012. Т. 1. 564 с.</p> <p>3. Державне та регіональне управління: [підручник]. За заг.ред. Є.Г. Карташова. Київ. 2019. 223 с.</p> <p>4. Курко М. Н. Зміст державного управління (теоретико-правовий аспект). Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2015. № 1. С. 36-40.</p> <p>5. Решетова Г.І., Верительник С. М., Тарасенко Д.Л. Розвиток механізмів інформаційного забезпечення політики сталого демократичного врядування. Друкований журнал & quot; Наукові перспективи & quot; Серія «Державне управління», 2023 С. 157-170.</p>	<p>Проаналізувати державне управління і виконавчу владу.</p> <p>Проаналізувати державна управління і місцеве самоврядування.</p> <p>Проаналізувати державне управління як систему.</p> <p>Проаналізувати структурно-логічні схеми системи державного управління.</p> <p>Проаналізувати комунікації в системі державного управління.</p> <p>Проаналізувати суспільні процеси як об'єкти державного управління.</p> <p>Охарактеризувати соціальний механізм державного управління в демократичному суспільстві.</p> <p>Надати визначення цілей державного управління.</p> <p>Проаналізувати функції</p>			

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
		державного управління: поняття і класифікацію. Проаналізувати організаційно-функціональну структуру державного управління і принципи її формування.			
3.	<p>Тема 3. Теоретичні засади розвитку місцевого самоврядування.</p> <p>Сутність місцевого самоврядування. Завдання та функції місцевого самоврядування. Основні принципи місцевого самоврядування. Методи місцевого самоврядування. Джерела права місцевого самоврядування. Норми та інститути місцевого самоврядування в Україні. Місце місцевого самоврядування в правовій системі держави. Система та інститути місцевого самоврядування. Основні теоретичні концепції місцевого самоврядування. Правова основа місцевого самоврядування. Демографічна та територіальна основи місцевого самоврядування. Соціальні основи місцевого самоврядування.</p> <p>Література:</p> <p>1. Tarasenko D.L, Sukhova K.K. The Social Factor of Sustainable Territorial Development. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції. 7-8 травня 2019 р. Маріуполь (Україна) – Київ (Україна) – Бельсько-Бяла (Польща). – Маріуполь – Київ: ПП Халіков Р.Р., 2019. С. 156-158.</p> <p>2. Лугиня М. В. Розвиток концепції ефективності в державному управлінні: теоретико-прикладний аспект. К., 2016. 254 с.</p> <p>3. Тарасенко Д., Тарасенко О., Тищенко М. Індикатори сталої міської мобільності. Журнал «Науковий погляд» : економіка та управління. Вип. №3 (73), 2021. С. 45-50.</p> <p>4. Тарасенко Д.Л., Тарасенко О.Ю. Пріоритетні</p>	Скориставшись інформаційним джерелом опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне: Визначити сутність місцевого самоврядування. Визначити завдання та функції місцевого самоврядування. Проаналізувати основні принципи місцевого самоврядування. Проаналізувати методи місцевого самоврядування.	6	2	РН04 РН05 РН09 РН10 РН12 РН13 РН14 РН16 РН17

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
	<p>напрями розвитку соціальної політики в Україні на 2021-2023 роки. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції. 27-28 - травня 2021 р. Маріуполь (Україна). – Маріуполь-Київ: ПП Халіков Р.Р., 2021. – С. 138-141.</p> <p>5. Утвенко В. В. Теорія та історія місцевого самоврядування. Навч. посіб. Київ. ДП «Вид. дім «Персонал». 2015. 234 с.</p>	<p>Проаналізувати джерела права місцевого самоврядування.</p> <p>Проаналізувати норми та інститути місцевого самоврядування в Україні. Визначити місце місцевого самоврядування в правовій системі держави.</p> <p>Проаналізувати систему та інститути місцевого самоврядування.</p> <p>Проаналізувати основні теоретичні концепції місцевого самоврядування. Визначити правову основу місцевого самоврядування.</p> <p>Проаналізувати демографічну та територіальну основи місцевого самоврядування. Визначити соціальні основи</p>			

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
		місцевого самоврядування.			
4	<p>Тема 4. Правові основи здійснення населенням права місцевого самоврядування. Нормативно-правове забезпечення місцевого самоврядування.</p> <p>Участь населення у формуванні органів місцевого самоврядування. Норми, в яких закріплені правові гарантії місцевого самоврядування. Форми прямої демократії. Право на проведення місцевих референдумів. Інститути локальної демократії в системі місцевого самоврядування в Україні. Сутність та види нормативно-правового забезпечення місцевого самоврядування. Основні конституційно-правові теорії місцевого самоврядування. Інститут місцевого самоврядування в Україні та джерела його нормативно-правового забезпечення. Підзаконне регулювання місцевого самоврядування. Конституційні основи місцевого самоврядування в Україні. Законодавчі основи місцевого самоврядування в Україні. Підзаконні нормативно-правові акти в галузі місцевого самоврядування.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посіб. для підгот. до іспиту. С. Г. Сergyна, О. Ю. Лялюк, І. І. Бодрова та ін. Харків : Право. 2021. – 212 с. 2. Світлична А. В. Адміністративно-територіальна реформа: досвід Польщі та напрацювання в Україні. Аспекти публічного управління. 2015. № 9. С. 20-25. 3. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень. навч. посіб. Київ. 2017. 110 с. 4. Моргун В.В. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави. Харків. 2018. С. 66-68 5. Тарасенко Д.Л., Поважний О.С., Циклаурі О.Б. Удосконалення нормативно-правового механізму публічного управління сталим розвитком в Україні. Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Сер. «Державне управління». 2019. Том XX. Вип. 310. С. 50-57. 	<p><i>Скориставшись інформаційним и джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</i></p> <p>Визначити участь населення у формуванні органів місцевого самоврядування.</p> <p>Проаналізувати норми, в яких закріплені правові гарантії місцевого самоврядування.</p> <p>Проаналізувати форми прямої демократії.</p> <p>Проаналізувати право на проведення місцевих референдумів.</p> <p>Проаналізувати інститути локальної демократії в системі місцевого самоврядування</p>	6	2	РН04 РН05 РН09 РН10 РН12 РН13 РН14 РН16 РН17

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
		<p>я в Україні. Визначити сутність та види нормативно-правового забезпечення місцевого самоврядування.</p> <p>Проаналізувати основні конституційно-правові теорії місцевого самоврядування.</p> <p>Проаналізувати інститут місцевого самоврядування в Україні та джерела його нормативно-правового забезпечення.</p> <p>Проаналізувати підзаконне регулювання місцевого самоврядування.</p> <p>Проаналізувати конституційні основи місцевого самоврядування в Україні.</p> <p>Проаналізувати законодавчі основи місцевого самоврядування в Україні.</p> <p>Проаналізувати</p>			

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
		и підзаконні нормативно-правові акти в галузі місцевого самоврядування.			
5	<p>Тема 5. Державно-управлінська діяльність та державно-управлінські рішення.</p> <p>Сутнісні риси і форми державно-управлінської діяльності. Управлінський процес і технологія управління. Стиль державного управління. Ефективність державного управління. Визначення поняття державно-управлінських рішень. Розробка державно-управлінських рішень. Класифікація державно-управлінських рішень. Розгляд проблеми вдосконалення прийняття управлінських рішень у контексті розвитку процесу державного управління в Україні.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державне та регіональне управління: [підручник]. За заг.ред. Є.Г. Карташова. Київ. 2019. 223 с. 2. Лугиня М. В. Розвиток концепції ефективності в державному управлінні: теоретико-прикладний аспект. К., 2016. 254 с. 3. Пікулик О.І., Власюк Н.І. Основні підходи до оцінювання ефективності діяльності органів державного управління. Вчені записки ТНУ Імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління. Київ. Том 34 (73) № 1 2023. С. 93-100. 4. Потеряйко С.П. Механізми прийняття державно-управлінських рішень у сфері державної безпеки. Вчені записки ТНУ Імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління. Київ. Том 32 (71) № 3 2021. С. 108-114. 5. Воробйова О. П. Сучасні управлінські моделі New Public Management і Good Governance та їх запровадження в Україні. Ефективність державного управління. 2015. Вип. 42. С. 230–234. 	<p>Скориставшись інформаційним і джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</p> <p>Визначити сутнісні риси і форми державно-управлінської діяльності. Проаналізувати управлінський процес і технологія управління. Проаналізувати стиль державного управління. Проаналізувати ефективність державного управління. Надати визначення поняття державно-управлінських рішень. Проаналізувати</p>	6	2	РН04 РН05 РН09 РН10 РН12 РН13 РН14 РН16 РН17

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
		и розробку державно-управлінських рішень. Проаналізувати класифікацію державно-управлінських рішень. Проаналізувати розгляд проблеми вдосконалення прийняття управлінських рішень у контексті розвитку процесу державного управління в Україні.			
6	<p>Тема 6. Контроль у сфері державного управління.</p> <p>Сутність контролю в сфері державного управління. Загальна характеристика та принципи реалізації функції контролю. Класичний процес контролю. Види контролю. Принципи соціального управління, що стосуються функції контролю в сфері державного управління. Основні стандарти внутрішнього контролю. Детальні стандарти внутрішнього контролю. Основні шляхи забезпечення ефективного функціонування внутрішнього контролю. Розвиток системи контролю в сфері державного управління. Врахування особливостей контролю для різних державних структур. Система зовнішнього контролю в Україні.</p> <p>Література:</p> <p>1. Гринчук Ю. С., Шемігон О. І., Вихор М. В. Контроль як функція державного управління: економіко-правова сутність та механізм застосування. <i>Ефективна економіка</i>. 2019. № 4. – URL: http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6978</p> <p>2. Державне та регіональне управління: [підручник]. За заг.ред. Є.Г. Карташова. Київ, 2019. 223 с.</p>	<p><i>Скориставшись інформаційним і джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</i></p> <p>Визначити сутність контролю в сфері державного управління. Надати загальну характеристик у та визначити принципи реалізації</p>	6	2	РН04 РН05 РН09 РН10 РН12 РН13 РН14 РН16 РН17

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
	<p>3. Світлична А. В. Адміністративно-територіальна реформа: досвід Польщі та напрацювання в Україні. Аспекти публічного управління. 2015. № 9. С. 20-25.</p> <p>4. Терещенко М.М. Державний контроль: сутність, основні підходи та концепції. Вчені записки ТНУ Імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління. Київ. Том 30 (69) № 4. 2019. С. 117-121.</p> <p>5. Утвенко В. В. «Теорія та історія державного управління» (для бакалаврів). – К.: МАУП, 2016. – 22 с.</p>	<p>функції контролю.</p> <p>Проаналізувати класичний процес контролю.</p> <p>Проаналізувати види контролю.</p> <p>Проаналізувати принципи соціального управління, що стосуються функції контролю в сфері державного управління.</p> <p>Проаналізувати основні стандарти внутрішнього контролю.</p> <p>Проаналізувати детальні стандарти внутрішнього контролю.</p> <p>Проаналізувати основні шляхи забезпечення ефективного функціонування внутрішнього контролю.</p> <p>Проаналізувати розвиток системи контролю в сфері державного управління.</p> <p>Проаналізувати врахування</p>			

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
		особливостей контролю для різних державних структур. Охарактеризувати систему зовнішнього контролю в Україні.			
7	<p>Тема 7. Матеріальна та фінансова основа місцевого самоврядування.</p> <p>Роль комунальних підприємств, установ та організацій в соціально-економічному розвитку міста. Комунальна (муніципальна) власність та її складові. Сутність і роль муніципальних фінансів в економічному і соціальному розвитку міст. Функції муніципальних фінансів. Особливості формування доходів та видатків муніципальних бюджетів. Сутність міжбюджетних трансфертів. Види міжбюджетних трансфертів. Особливості управління фінансово-економічними ресурсами міст. Касове виконання муніципальних бюджетів.</p> <p>Література:</p> <p>1. Лугиня М. В. Розвиток концепції ефективності в державному управлінні: теоретико-прикладний аспект. К., 2016. 254 с.</p> <p>2. Примуш М.В. Функції та форми діяльності органів місцевого самоврядування в Україні. Науковий журнал «Правовий часопис Донецького університету» № 1-2 (35-36). Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця. 2018 С. 133-144.</p> <p>3. Тарасенко Д.Л. Особливості міської підтримки ОСББ в м. Маріуполь. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції. 7-8 травня 2019 р. Маріуполь (Україна) – Київ (Україна) – Бельско-Бяла (Польща). – Маріуполь-Київ: ПП Халіков Р.Р., 2019. С. 153-155.</p> <p>4. Тарасенко Д.Л. Стратегічний розвиток міста Маріуполя: виклики та перспективи. Проблеми та перспективи розвитку державного управління в умовах реформування: [колективна монографія] / Заг. ред. Чечель А.О., Хлобистов Є.В., Шлезак</p>	Скориставшись інформаційним джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне: Визначити роль комунальних підприємств, установ та організацій в соціально-економічному розвитку міста. Проаналізувати комунальну (муніципальну) власність та її складові. Визначити сутність і роль муніципальних фінансів в економічному і соціальному розвитку міст. Проаналізувати функції муніципальних	4	1	РН04 РН05 РН09 РН10 РН12 РН13 РН14 РН16 РН17

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
	<p>Міхал. Маріуполь-Бельско-Бяла (Польща): Вища школа економіки та гуманітаристики, 2020. С. 286-298.</p> <p>5. Тарасенко Д.Л. Врегулювання місцевих податків як запорука сталого розвитку міст і громад. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції. 21-22- травня 2020 р. Маріуполь (Україна). – Маріуполь-Київ: ПП Халіков Р.Р., 2020. – С. 245-248.</p>	<p>фінансів.</p> <p>Проаналізувати особливості формування доходів та видатків муніципальних бюджетів.</p> <p>Визначити сутність міжбюджетних трансфертів.</p> <p>Проаналізувати види міжбюджетних трансфертів.</p> <p>Проаналізувати особливості управління фінансово-економічними ресурсами міст.</p> <p>Проаналізувати касове виконання муніципальних бюджетів.</p>			
8	<p>Тема 8. Структура місцевого самоврядування в Україні.</p> <p>Поняття системи органів місцевого самоврядування. Види органів місцевого самоврядування. Представницькі органи місцевого самоврядування. Виборні посадові особи місцевого самоврядування. Обласні та районні ради. Сільський, селищний та міський голова. Виконавчі органи місцевого самоврядування. Засади поєднання форм безпосередньої та представницької демократії у здійсненні місцевого самоврядування. Організаційно-функціональні та конституційно-правові засади місцевого самоврядування. Проблеми та особливості реалізації правових засад місцевого самоврядування. Сутність і зміст компетенції та повноваження місцевого самоврядування. Сутність відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Основні види відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.</p>	<p><i>Скориставшись інформаційним джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі та повідомити на семінарському занятті наступне:</i></p> <p>Надати визначення поняття системи органів місцевого самоврядування</p>	6	1	РН04 РН05 РН09 РН10 РН12 РН13 РН14 РН16 РН17

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
	<p>Особливості відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.</p> <p>Література:</p> <p>1. Tarasenko D. Economic and Mathematical Modelling of Ecosystems` Territorial Sustainability. <i>XIV International Scientific Conference «Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment»</i>. 10–13 November 2020, Kyiv, Ukraine. 2020. (Scopus).https://www.earthdoc.org/content/papers/10.3997/2214-4609.202056087</p> <p>2. Богів Я. С. Представницька демократія як форма реалізації народного суверенітету. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Юридичні науки. - 2019. Вип. 21. С. 244-253. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2019_21_37</p> <p>3. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посіб. для підгот. до іспиту. С. Г. Сergyoga, О. Ю. Лялюк, І. І. Бодрова та ін. Харків : Право. 2021. – 212 с</p> <p>4. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Міське самоврядування в умовах децентралізації повноважень. навч. посіб. Київ. 2017. 110 с.</p> <p>5. Тарасенко Д.Л. Сухова К.К. Стратегічне управління розвитку міст: можливості та переваги. Стратегічний потенціал державного та територіального розвитку: матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції (наукове електронне видання), м. Маріуполь, 9 жовтня 2020 р. – Маріуполь, 2020. – С. 100-101.</p>	<p>я.</p> <p>Проаналізувати види органів місцевого самоврядування.</p> <p>Проаналізувати і представницькі органи місцевого самоврядування.</p> <p>Охарактеризувати виборних посадових осіб місцевого самоврядування.</p> <p>Охарактеризувати обласні та районні ради.</p> <p>Охарактеризувати сільського, селищного та міського голову.</p> <p>Охарактеризувати виконавчі органи місцевого самоврядування.</p> <p>Проаналізувати засади поєднання форм безпосередньої та представницької демократії у здійсненні місцевого самоврядування.</p> <p>Проаналізувати</p>			

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин		Результат навчання (РН) за ОП
			денна форма	заочна форма	
		и організаційно-функціональні та конституційно-правові засади місцевого самоврядування. Проаналізувати проблеми та особливості реалізації правових засад місцевого самоврядування. Визначити сутність і зміст компетенції та повноваження місцевого самоврядування. Визначити сутність відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Проаналізувати основні види відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.			
Разом:			46	14	

6. Самостійна робота (позааудиторні заняття)

№з/п	Назва напрямку	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	20	46
2.	Підготовка до семінарських занять	30	68
3.	Виконання індивідуальних завдань (реферат)	64	64
4.	Підготовка до екзамену	30	30
	Разом:	144	208

7. Індивідуальна робота

Індивідуальне завдання до модуля 1

Підготувати реферат/доповідь/есе на тему:

1. Концептуальні та конституційні основи державного управління.
2. Механізм державного управління.
3. Концептуальні та конституційні основи місцевого самоврядування.
4. Система місцевого самоврядування, її елементна характеристика.

Індивідуальне завдання до модуля 2

Підготувати реферат/доповідь/есе на тему:

1. Правові засади місцевого самоврядування.
2. Організаційна основа місцевого самоврядування.
3. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування.
4. Територіальна основа місцевого самоврядування.

Індивідуальне завдання до модуля 3

Підготувати реферат/доповідь/есе на тему:

1. Гарантії та відповідальність місцевого самоврядування, його органів і посадових осіб.
2. Європейська Хартія регіонального самоврядування.
3. Місцеве самоврядування та «урядова вертикаль».
4. Муніципальний рух в Україні і на світовому рівні.

8. Методи навчання та контролю

В процесі навчання використовуються словесні методи; наочні: демонстрація матеріалу за допомогою мультимедіа засобів; практичні: контрольні роботи, індивідуальні навчально-дослідницькі завдання; репродуктивні. Крім того, важливу роль відіграють творчі та проблемно-пошукові методи. Основними формами навчання є семінарські (практичні) заняття, самостійна робота здобувачів вищої освіти.

9. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, а також за результатами усної та письмової перевірки знань, виконання та презентація індивідуальних навчально-дослідницьких завдань, модульної контрольної роботи, заліку та виконання завдань для самостійної роботи.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення навчальної дисципліни у формі атестаційного екзамену.

Питання до заліку

1. Держава як суб'єкт управління суспільними процесами. Багатогранність державного управління та різні концепції його тлумачення.
2. Державне управління як діяльність виконавчо-розпорядчого характеру.

3. Поняття принципу державного управління. Застосування принципів державного управління.
4. Поняття та сутність функцій державного управління.
5. Поняття та сутність методів державного управління.
6. Перспективи розвитку державного управління в Україні. Проблеми реформування державного управління.
7. Статус глави держави в Україні і його функції.
8. Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі виконавчої влади.
9. Місцеві державні адміністрації в Україні: організаційно-функціональна характеристика.
10. Діалектична єдність функції та структури в системі державного управління.
11. Особливості організаційної структури державного управління в зарубіжних країнах.
12. Проходження служби в органах місцевого самоврядування.
13. Кадрова політика в органах місцевого самоврядування.
14. Порівняльний аналіз взаємодії політики і економіки у розвитку суспільства: європейський досвід і Україна.
15. Цивілізаційний підхід до аналізу поступу суспільства (А.Тойнбі).
16. Роль війни і революції у поступі суспільства.
17. Основні методи наукового пізнання.
18. Етапи логіко-теоретичної реконструкції управлінського об'єкта (формулювання «предмета дослідження»).
19. Використання системної методології в державному управлінні.
20. Можливості та обмеження програмно-цільового підходу в державному управлінні.
21. Професійна етика, управлінська етика та етика державного службовця: витоки, основні складові, сучасні тенденції розвитку, зарубіжний досвід.
22. Основні засади функціонування етичної інфраструктури державної служби.
23. Діловий та службовий етикет в державному управлінні.
24. Форма держави.
25. Правові норми, їх основні види та форми реалізації.
26. Правопорушення та юридична відповідальність.
27. Правовий статус людини і громадянина як інститут конституційного права.
28. Конституційно-правові засади прямої та представницької демократії.
29. Органи державної влади і управління як суб'єкти адміністративного права.
30. Правові акти державного управління, їх класифікація.
31. Антикорупційна політика в системі державного управління.
32. Напрями гармонізації управління й публічної політики в сучасній Україні.
33. Концептуальні підходи, що визначають зв'язок між політикою і управлінням.
34. Функції публічної сфери у взаємодії влади і суспільства.
35. Поняття та суть місцевого самоврядування. Концепції місцевого самоврядування.
36. Сучасна модель місцевого самоврядування в Україні.
37. Розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевими державними адміністраціями.
38. Реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.
39. Соціальна політика як чинник розвитку соціальних відносин. Характеристика суб'єктів та об'єктів соціальної політики України в сучасних умовах.
40. Гуманітарна політика України: загальнонаціональні пріоритети, мета, завдання, принципи реалізації та тенденції розвитку.
41. Управління соціальним розвитком: сутність поняття, зміст, характеристика основних тенденцій.
42. Етапи формування, становлення та розвитку соціальної політики в незалежній Україні.
43. Законодавче та нормативно-правове забезпечення щодо здійснення соціальної політики в Україні.
44. Правове забезпечення інформаційної сфери в Україні.

45. Стан та перспективи розвитку системи контролю в сфері державного управління в Україні.
46. Механізми політичної соціалізації українського населення відповідно до ціннісних орієнтацій європейського суспільства.
47. Системи регіонального управління у східноєвропейських країнах (політичний, економічний та соціальний аспекти).
48. Політичні виклики інтеграційних процесів в Європі.
49. Механізм адаптації законодавства України до норм і стандартів ЄС.
50. Угода про асоціацію України – ЄС: сучасні виклики інтеграційного процесу.

Питання до екзамену

1. Державна влада — дійовий засіб авторитарної організації спільної діяльності людей в умовах громадянського суспільства.
2. Державне управління — процес реалізації державної влади, її динаміка і зміст.
3. Механізм державного управління, його основні елементи.
4. Функції державного управління, їх система та класифікація.
5. Поняття, основні ознаки та види органів державної влади.
6. Основні форми децентралізації державно-владних повноважень.
7. Державні адміністрації як місцеві органи виконавчої влади, їх система й особливості конституційно-правової природи.
8. Підвищення дієздатності держави та державного управління в контексті Послання Президента України до Верховної Ради України.
9. Поняття та основні принципи місцевого самоврядування.
10. Принцип правової автономії місцевого самоврядування.
11. Принцип організаційної автономії місцевого самоврядування.
12. Принцип матеріально-фінансової автономії місцевого самоврядування.
13. Місцеве самоврядування у процесі здійснення виконавчої влади.
14. Місцеве самоврядування у процесі народовладдя.
15. Основні теоретичні концепції місцевого самоврядування, їх вплив на практику державотворення в Україні.
16. Державницька концепція місцевого самоврядування.
17. Громадська концепція місцевого самоврядування.
18. Концепція муніципального дуалізму.
19. Система місцевого самоврядування, її загальна елементна характеристика.
20. Правова основа місцевого самоврядування, її загальна характеристика та проблеми розвитку.
21. Організаційна основа місцевого самоврядування, її загальна характеристика та проблеми розвитку.
22. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування, її загальна характеристика та проблеми розвитку.
23. Територіальна основа місцевого самоврядування, її загальна характеристика та проблеми розвитку.
24. Територіальні громади, їх види, основні функції та повноваження.
25. Основні форми прояву активності, життєдіяльності територіальних громад.
26. Виключні повноваження територіальних громад, проблеми їх правового регулювання та реалізації за сучасних умов.
27. Основні принципи та порядок об'єднання (роз'єднання) територіальних громад з метою їх оптимізації.
28. Особливості правового статусу районних у містах територіальних громад.
29. Система органів місцевого самоврядування, її загальна елементна характеристика.
30. Сільська, селищна, міська рада, її основні функції і повноваження.
31. Основні форми роботи сільської, селищної, міської ради, актуальність питання про їх

вдосконалення.

32. Особливості правового статусу районної у місті ради.

33. Особливості правового статусу районної, обласної ради.

34. Система, порядок утворення та особливості правового статусу органів самоорганізації населення.

35. Виключні повноваження сільської, селищної, міської ради, їх види та особливості правової природи.

36. Виключні повноваження районної, обласної ради, їх види та особливості правової природи.

37. Повноваження районної, обласної ради, які вона має делегувати районній, обласній державній адміністрації.

38. Повноваження районної, обласної ради стосовно контролю діяльності районної, обласної державної адміністрації.

39. Система виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, її елементна характеристика.

40. Особливості правового статусу виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.

41. Власні (самоврядні) та делеговані повноваження у системі місцевого самоврядування, особливості їх правової природи та реалізації.

42. Особливості правового статусу сільського, селищного, міського голови.

43. Принципи розподілу та делегування повноважень у системі місцевого самоврядування.

44. Місцеві вибори, їх види, основні принципи, організація проведення.

45. Особливості виборів депутатів районної, обласної ради.

46. Особливості виборів сільського, селищного, міського голови.

47. Місцеві референдуми та інші форми волевиявлення територіальних громад, проблеми їх правового регулювання.

48. Основи правового статусу депутата місцевої ради.

49. Повноваження та форми роботи депутата як представника територіальної громади, виборців свого виборчого округу.

50. Повноваження та форми роботи депутата як повноважного члена представницького органу місцевого самоврядування — ради.

51. Гарантії діяльності депутата місцевої ради, актуальні питання їх вдосконалення за сучасних умов.

52. Основні принципи й особливості служби в органах місцевого самоврядування.

53. Місцеве самоврядування і територіальна автономія.

54. Проблеми розмежування функцій і повноважень між органами державної влади та місцевими державними адміністраціями.

55. Особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування.

56. Правові гарантії місцевого самоврядування.

57. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

58. Форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування.

59. Муніципальний рух в Україні та на світовому рівні.

60. Сучасні проблеми розвитку державного управління й місцевого самоврядування в контексті конституційної та адміністративної реформ.

61. Місцеві державні адміністрації: система, основні функції, повноваження, форми роботи.

62. Місцеві ради: система, основні функції, повноваження, форми роботи.

63. Виконавчі органи місцевих рад: система, основні функції, повноваження, форми роботи.

64. Депутат місцевої ради: особливості його правового статусу.

65. Сільський, селищний, міський голова: основні функції, повноваження, форми роботи.

66. Служба в органах місцевого самоврядування, особливості її правового регулювання.

67. Місцеві вибори, порядок їх організації та проведення.

68. Система місцевого самоврядування, її елементна характеристика та шляхи розвитку.

69. Територіальна громада, її основні функції, повноваження, форми роботи.

70. Особливості здійснення державного управління та місцевого самоврядування.
71. Державне управління як процес здійснення виконавчої влади.
72. Державне управління: поняття, система, класифікація, категорії.
73. Місцеве самоврядування як основа конституційного ладу.
74. Європейська Хартія та основні принципи місцевого самоврядування.
75. Органи та посадові особи місцевого самоврядування.
76. Особливості юридичного статусу територіальної громади.
77. Особливості правового статусу районних та обласних рад.
78. Місцеві вибори, референдуми, ініціативи.
79. Матеріально-фінансова основа місцевого самоврядування.
80. Принципи місцевого самоврядування.
81. Проблеми становлення і розвитку регіонального самоврядування.
82. Гарантії місцевого самоврядування.
83. Світові типи організації публічної влади на місцях: англосаксонський (класичний), континентальний.
84. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування.
85. Форми управлінської діяльності органів державного управління та органів місцевого самоврядування.
86. Дострокове припинення повноважень ради.
87. Фонд сприяння розвитку місцевого самоврядування в Україні.
88. Дострокове припинення повноважень органів самоорганізації населення.
89. Система місцевих фінансів в економічній системі держави.
90. Порядок формування і будова виконавчих комітетів місцевих рад.
91. Форми і методи роботи виконавчих комітетів місцевих рад.
92. Організація роботи апарату виконавчих комітетів.
93. Система, будова, порядок утворення та форми роботи відділів, управлінь, комісій та інших виконавчих органів рад.
94. Функції та компетенція виконавчих органів місцевих рад.
95. Організація підготовки і проведення виборів депутатів місцевих рад.
96. Організація роботи депутатів місцевих рад у радах.
97. Організація роботи депутатів місцевих рад у виборчих округах.
98. Депутатські запити, звернення, запитання, порядок їх внесення і розгляду.
99. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад.
100. Апарат місцевої ради і організація його роботи.

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
 Освітня програма «Публічне управління та адміністрування»
 Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
 Форма навчання денна, заочна
 Семестр 4
 Навчальна дисципліна Державне управління та місцеве самоврядування

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Поняття, основні ознаки та види органів державної влади.
2. Концепція муніципального дуалізму.
3. Місцеві референдуми та інші форми волевиявлення територіальних громад, проблеми їх правового регулювання.

Затверджено на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування

Протокол № _____ від «___» _____ 20 року

Завідувач кафедри _____ Анна ЧЕЧЕЛЬ

Екзаменатор _____ Денис ТАРАСЕНКО

Після атестаційний моніторинг проводиться у вигляді ректорської контрольної роботи, що передбачає виконання тестових завдань на навчальному порталі МДУ.

10. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали за окремі виднавчальної діяльності	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно розв'язав усі завдання.
4	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно розв'язав більшість завдань.
3	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно розв'язав половину завдань.
2	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно розв'язав меншість завдань.

1	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно розв'язав окремі завдання.
---	---

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарському занятті

Бали за окремий вид навчальної діяльності	Критерії оцінювання
0	відсутність на занятті з поважної чи неповажної причини; - відмова від відповіді на запитання за змістом теми
1	фрагментарне відтворення незначної частини навчального матеріалу; - відтворення менше половини навчального матеріалу; - відсутність правильної відповіді на додаткові запитання або відмова від відповіді на них.
2	демонстрація знань і розуміння основних положень навчального матеріалу з теми, правильна, але недостатньо обґрунтована відповідь; - відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак містить неточності.
3	демонстрація глибоких, міцних знань; - аргументоване використання набутих знань у нестандартних ситуаціях; - самостійний аналіз, оцінка, узагальнення навчального матеріалу; - повна та логічна відповідь на додаткові запитання за змістом теми.

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання

№ з/п	Критерії оцінювання	Бали	
		1 семестр	2 семестр
1	належне оформлення,	4	3
2	достовірність та актуальність матеріалу	4	3
3	наявність ґрунтовних висновків	4	3
4	наявність списку літературних джерел	4	3
5	грамотна і аргументована презентація матеріалу	4	3
Усього		20	15

Критерії оцінювання підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
45-50	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання підсумкового контролю. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
35-44	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань підсумкового контролю.

25-34	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань підсумкового контролю.
15-24	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив меншість завдань підсумкового контролю
1-14	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання підсумкового контролю.

11. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Вид роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
Тема 1.	18	0,6	20
Тема 2.	18	0,6	20
Тема 3.	18	0,6	20
Тема 4.	18	0,6	20
ІНДЗ 1	24	0,8	20
Підсумок за 1 семестр	96	3,2	100
Тема 5.	19	0,63	5
Тема 6.	19	0,63	5
ІНДЗ 2	20	0,67	15
Тема 7.	16	0,53	5
Тема 8.	20	0,67	5
ІНДЗ 3	20	0,67	15
Підсумок за 2 семестр	114	3,8	50
Підготовка і складання екзамену	30	1	50
Підсумок	240	8	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всівиди навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістюповторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Ноутбук, ОС Windows, пакет Microsoft Office, ресурси Moodle, Google Meet, Zoom.

13. Рекомендовані джерела інформації

Обов'язкова література

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посіб. для підгот. до іспиту. С. Г. Серьогіна, О. Ю. Лялюк, І. І. Бодрова та ін. Харків : Право. 2021. – 212 с
2. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О.Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвеева, В. К. Лебедева. – 2-ге вид., доповн. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. 160 с.
3. Державне та регіональне управління: [підручник]. За заг.ред. Є.Г. Карташова. Київ, 2019. 223 с.
4. Державне управління : підручник : у 2 т. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. Київ-Дніпропетровськ : НАДУ. 2012. Т. 1. 564 с.
5. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
6. Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні: стан, виклики, перспективи здійснення : наук. доп. / авт. кол. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди. – Київ : НАДУ, 2018. – 180 с.

Додаткова література

1. Богів Я. С. Представницька демократія як форма реалізації народного суверенітету. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Юридичні науки. - 2019. Вип. 21. С. 244-253. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2019_21_37
2. Воробйова О. П. Сучасні управлінські моделі New Public Management і Good Governance та їх запровадження в Україні. Ефективність державного управління. 2015. Вип. 42. С. 230–234.
3. Галушка В.Ю. Розвиток державного управління в незалежній Україні. Науковий журнал «Публічне управління і адміністрування в Україні». ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій». Випуск 21. 2021. С. 11-15.
4. Гринчук Ю. С., Шемігон О. І., Вихор М. В. Контроль як функція державного управління: економіко-правова сутність та механізм застосування. *Ефективна економіка*. 2019. № 4. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6978>
5. Кальниш Ю.Г. Особливості формування об'єктно-предметної сфери науки державного управління в Україні. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом. 2019. Вип. 3 (5). С. 132-151.
6. Курко М. Н. Зміст державного управління (теоретико-правовий аспект). Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2015. № 1. С. 36-40.
7. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень. навч. посіб. Київ. 2017. 110 с.
8. Лугиня М. В. Розвиток концепції ефективності в державному управлінні: теоретико-прикладний аспект. К., 2016. 254 с.
9. Моргун В.В. Конституційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні. Сучасні

проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави. Харків. 2018. С. 66-68

10. Пікулик О.І., Власюк Н.І. Основні підходи до оцінювання ефективності діяльності органів державного управління. Вчені записки ТНУ Імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління. Київ. Том 34 (73) № 1 2023. С. 93-100.

11. Потеряйко С.П. Механізми прийняття державно-управлінських рішень у сфері державної безпеки. Вчені записки ТНУ Імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління. Київ. Том 32 (71) № 3 2021. С. 108-114.

12. Примуш М.В. Функції та форми діяльності органів місцевого самоврядування в Україні. Науковий журнал «Правовий часопис Донецького університету» № 1-2 (35-36). Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця. 2018 С. 133-144.

13. Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні: стан, виклики, перспективи здійснення : наук. доп. / авт. кол. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди. – Київ : НАДУ, 2018. – 180 с.

14. Решетова Г.І., Верительник С. М., Тарасенко Д.Л. Розвиток механізмів інформаційного забезпечення політики сталого демократичного врядування. Друкований журнал & quot; Наукові перспективи & quot; Серія «Державне управління», 2023 С. 157-170.

15. Світлична А. В. Адміністративно-територіальна реформа: досвід Польщі та напрацювання в Україні. Аспекти публічного управління. 2015. № 9. С. 20-25.

16. Тарасенко Д., Тарасенко О., Тищенко М. Індикатори сталої міської мобільності. Журнал «Науковий погляд» : економіка та управління. Вип. №3 (73), 2021. С. 45-50.

17. Тарасенко Д.Л. Врегулювання місцевих податків як запорука сталого розвитку міст і громад. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції. 21-22-травня 2020 р. Маріуполь (Україна). – Маріуполь-Київ: ПП Халіков Р.Р., 2020. – С. 245-248.

18. Тарасенко Д.Л. Особливості міської підтримки ОСББ в м. Маріуполь. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції. 7-8 травня 2019 р. Маріуполь (Україна) – Київ (Україна) – Бельско-Бяла (Польща). – Маріуполь-Київ: ПП Халіков Р.Р., 2019. С. 153-155.

19. Тарасенко Д.Л. Стратегічний розвиток міста Маріуполя: виклики та перспективи. Проблеми та перспективи розвитку державного управління в умовах реформування: [колективна монографія] / Заг. ред. Чечель А.О., Хлобистов Є.В., Шлезак Міхал. Маріуполь-Бельско-Бяла (Польща): Вища школа економіки та гуманітаристики, 2020. С. 286-298.

20. Тарасенко Д.Л. Сухова К.К. Стратегічне управління розвитку міст: можливості та переваги. Стратегічний потенціал державного та територіального розвитку: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (наукове електронне видання), м. Маріуполь, 9 жовтня 2020 р. – Маріуполь, 2020. – С. 100-101.

21. Тарасенко Д.Л., Нерсесов В. Р., Павловська Ю. В. Організаційні бар'єри на шляху впровадження інновацій у державних установах та приватному секторі. Концепція впровадження електронного уряду. Вісник Хмельницького національного університету. Серія: «Економічні науки». №3 (294). 2021. С. 209-214.

22. Тарасенко Д.Л., Поважний О.С., Циклаурі О.Б. Удосконалення нормативно-правового механізму публічного управління сталим розвитком в Україні. Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Сер. «Державне управління». 2019. Том XX. Вип. 310. С. 50-57.

23. Тарасенко Д.Л., Тарасенко О.Ю. Пріоритетні напрями розвитку соціальної політики в Україні на 2021-2023 роки. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції. 27-28 - травня 2021 р. Маріуполь (Україна). – Маріуполь-Київ: ПП Халіков Р.Р., 2021. – С. 138-141.

24. Терещенко М.М. Державний контроль: сутність, основні підходи та концепції. Вчені записки ТНУ Імені В.І. Вернадського. Серія: державне управління. Київ. Том 30 (69) № 4. 2019. С.

117-121.

25. Утвенко В. В. Теорія та історія місцевого самоврядування. Навч. посіб. Київ. ДП «Вид. дім «Персонал». 2015. 234 с.

26. Tarasenko D. Economic and Mathematical Modelling of Ecosystems` Territorial Sustainability. *XIV International Scientific Conference «Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment»*. 10–13 November 2020, Kyiv, Ukraine. 2020. (Scopus). <https://www.earthdoc.org/content/papers/10.3997/2214-4609.202056087>

27. Tarasenko D.L, Sukhova K.K. The Social Factor of Sustainable Territorial Development. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції. 7-8 травня 2019 р. Маріуполь (Україна) – Київ (Україна) – Бельско-Бяла (Польща). – Маріуполь – Київ: ПП Халіков Р.Р., 2019. С. 156-158.

28. Tarasenko D.L., Tsyklauri O.B., Belei S.I., Riabenka M.O., Mazurkevych I.O. Strategic Planning for the Sustainable Development of Territories. *International Journal of Economics & Business Administration (IJEBA)*. 8(Special 1). 2020. P. 259-272.

29. Horoshkova L., Khlobystov Ie., Kapranova L., Tarasenko D., Horbovyu A. Economic and mathematical modelling of ecosystems` territorial sustainability. *XIV International Scientific Conference «Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment»*. 10–13 November 2020, Kyiv, Ukraine. 2020. Publisher: European Association of Geoscientists & Engineers. Source: Conference Proceedings, Geoinformatics: Theoretical and Applied Aspects 2020, November 2020, Volume 2020, p. 1 – 5.

30. Latynin M.A., Pastukh K.V., Taraseko D.L, Shevchenko S.O., Munko A.Y.U. Public administration in the economic sphere of Ukraine: Strategic approach. *Estudios de Economia Aplicada*, 2021, 39(5) URL: <http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/4967>. (Scopus)

Інтернет-ресурси:

1. Сервер Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua/>
2. Міністерство фінансів України URL: <http://www.minfin.gov.ua>
3. Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва URL: <http://www.dkrp.gov.ua/control/uk/index>
4. Державний комітет статистики України URL: www.ukrstat.gov.ua
5. Сайт Національного агентства України з питань державної служби URL: <http://www.nads.gov.ua/control/uk/index>

10. Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування з МДУ;
- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут

Анкетування з академічної доброчесності: <https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtVl-dsENos1SCDRHfUpGia1YklgQK8j0/edit>

2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін.

Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку результатів навчання, отриманих у неформальній та / або інформальній освіті МДУ.

Ресурси:

<https://prometheus.org.ua/> - Prometheus – Найкращі онлайн-курси України та світу

<https://www.ed-era.com/> - EdEra – студія онлайн-освіти

<https://www.prostir.ua/> - Громадський простір